

10. BÖLÜM

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Prof. Dr. Ferdi TANIR

AMAÇ

Bu bölüm sonunda okuyucular, çalışma koşulları ile oluşabilecek sağlık sorunları, çözümleri ve işyeri hekimliği uygulamaları hakkında bilgi sahibi olacaklardır.

ÖĞRENİM HEDEFLERİ

Bu bölümün sonunda okuyucular;

1. İş sağlığı ve güvenliği-İSG kavramını, tarihçesini ve yasal dayanağını açıklar,
2. İş sağlığı ile insan sağlığının ve halk sağlığının ilişkilerini açıklar,
3. İş sağlığı uygulama ilkelerini sayar,
4. Tehlike ve risk kavramlarını, değerlendirmeyi ve korunmayı açıklar,
5. Meslek hastalığı tanımını, özelliklerini, nedenlerini ve korunma yollarını sayar,
6. İşle ilgili hastalıkları açıklar,
7. İş kazalarını, nedenlerini ve korunma yöntemlerini sıralar,
8. Ergonomi, işe devamsızlık ve beslenme iş sağlığındaki konumlarını açıklar,
9. Türkiye'deki İSG örgütlenmesi ile İSG Kurulunun işlevini ve üyelerini sayar,
10. İşyeri sağlık biriminin özelliklerini sayar,
11. İşyeri hekiminin görevlerini ve sorumluluklarını açıklar,
12. İş sağlığındaki gelişmeleri uluslararası standartlar ışığında açıklarlar.

10.19 TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ VE İŞYERİ HEKİMLİĞİ

TTB'nin işyeri hekimliği uygulamalarında, sertifika kursları başlamadan önce hiçbir kurumun etkin bir çalışması olmamıştır. Daha önce işyerlerinin hekim çalıştırıp çalıştırmadığı, kontrol edilmiyor, bilinmiyordu. Bir çok işyeri hekim çalıştırmıyor, bazıları kağıt üzerinde işyeri hekimi olduğunu gösteriyordu. Bazı hekimler, işyeri hekimliğinin gereklerini yerine getirmeden 8-10 gibi çok sayıda işyerinin hekimliğini yapıyorlardı. 1980 yılında çıkarılan "İşyeri Hekimlerinin Çalışma Şartları ile Görev ve Yetkileri Hakkındaki Yönetmelik" ile sertifika zorunluluğu getirildi. 1987 yılında TTB 35. büyük kongresinde, TTB'nin işyeri hekimliği sertifika kursu düzenleme kararı alındı. 1988'de 35 hekim ile ilk kurs İstanbul'da düzenlendi. Günümüze kadar giderek artan sayıda, her yıl hemen tüm tabip odaları bünyesi ya da yakın illerinde kurslar düzenlenerek 30.000'den fazla hekime işyeri hekimliği sertifikası verildi. Bu sertifika kursları halen üç değişik aşamada sürdürülmektedir.

A Tipi Kurslar: Temel eğitim kursları,

B Tipi Kurslar: İşyeri hekimleriyle iletişim ve sorun saptama kursları,

C Tipi Kurslar: İş kolu düzeyinde eğitim kurslarıdır.

Son dönemde, işyeri hekimliği sertifikası almak isteyen hekimler; başvuruları internet ortamında yaparak önce uzaktan eğitime alınmakta, yeterlilik alanlar bölgesel olarak gruplandırılarak açılacak ilk 9 günlük kursa katılmaları sağlanmaktadır. Bu kursta başarılı olanlara 6 aylık işyeri raporu hazırlama süresi verilmekte ve bu sürede raporunu tamamlayan ve onay alanlara sertifika verilmektedir. İşyeri hekimi tedavi edici hizmetlerde SGK reçetesi kullanmak ve iki iş günü rapor verebilmesi için SGK'dan onay alması gereklidir.

Tabip odalarına katılım ve aktif çalışmalarla işyeri hekimliği hizmetlerinin, çağdaş işyeri hekimliği konumuna gelmesine yardımcı olacaktır. Burada görev, odamıza katılımları ve çalışmalarlarıyla destek verecek olan genç hekim arkadaşlarımıza düşmektedir.

KAYNAKLAR

- 04.07.1989 Tarih, 20215 sayılı R.G., "Avrupa Sosyal Şartı (Avrupa Sosyal Haklar Sözleşmesi).
- Tanır F. Tekstil İşyerlerinde İşçi sağlığı ve İş Güvenliği (Doğankent Beldesinde Bir Tekstil İşyerinde Yapılan Araştırma). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yakın ve Orta Doğu Çalışma Eğitim Merkezi, Yayın no:14. Ankara, 1999.
- Beyhan Y. Çalışma Hayatı ve Beslenme. İşyeri Hekimliği Ders Notları(Ed.:Akbulut T.) TTB yayını. Ankara, 2000;297-316.
- Akbulut T. Ramazzini'den Aksoy'a. Mesleki Sağ.ve Güv. Dergisi. TTB Yayını Ankara, 2001; (8) S:11-13.
- Bilir N. İş Sağlığı ve Güvenliği. Güneş Tıp Kitabevleri, Ankara, 2016.
- Yıldız AN, Sandal A. Meslek Hastalıkları ve İşle İlgili Hastalıklar. Hacettepe Ün. 2.Baskı, Ankara, 2018.

7. 4857 sayılı İş Kanunu, 10.06.2003, 25134 R.G.
8. 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, 16.06.2006, 26200 R.G.
9. Akkurt İ. Mesleki Solunum Hastalıkları. TTB yayını. Ankara, 2007;9-19.
10. Meslek Hastalıkları Rehberi-ÇSGB İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müd. Matsa Basımevi Ankara, 2011.
11. Hasta ve Çalışan Güvenliğinin Sağlanmasına Dair Yönetmelik, 06.04.2011, 27897 R.G.
12. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, 30.06.2012, 28339 R.G.
13. İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği, 26.12.2012, 28509 R.G.
14. İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Yönetmeliği, 29.12.2012, 28512 R.G.
15. İSG Risk Değerlendirme Yönetmeliği, 29.12.2012,28512 R.G.
16. İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitim Hakkında Yön. 29.12.2012, 28512 R.G.
17. İSG Kurulları Hakkında Yönetmelik, 18.01.2013, 28532 R.G.
18. Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi Yönetmeliği, 05.02.2013, 28550 R.G.
19. Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Politika Belgesi - III Hedefler 2014-2018” ÇSGB-İSGGM, 2014, Ankara.
20. Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik, 15.06.2013, 28678 R.G.
21. İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik, 18.06.2013, 28681 R.G.
22. İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitim Hak. Yönet, 20.07.2013, 28713 R.G.
23. SGK İstatistikleri Yıllığı 2019, T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Ankara, 2020.
24. World Day for Safety and Health at Work – 28 April 2018. http://www.ilo.org/moscow/areas-of-work/occupational-safety-and-health/WCMS_305902/lang--en/index.htm
25. İSİG Meclisi. Hangi savaşta bu kadar arkadaşımızı kaybediyoruz? 2018 yılında en az 1923 işçi yaşamını yitirdi. İnternet: <http://isigmeclisi.org/19796-hangi-savasta-bu-kadar-arkadasimizi-kaybediyoruz-2018-yilinda-en-az-1923>, Erişim: 25.08.2020.
26. WHO. Tips for health and safety at the workplace in the context of COVID-19. İnternet: <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-tips-for-health-and-safety-at-the-workplace-in-the-context-of-covid-19?>, Erişim: 25.08.2020.
27. WHO. In the workplace in the context of COVID-19. İnternet: http://WHO-2019-nCoV-A-djusting_PH_measures-Workplaces-2020.1-eng.pdf, Erişim: 25.08.2020.
28. İSİG Meclisi. İnternet: <http://isigmeclisi.org/20220-yasamak-ve-yasatmak-icin-direnecegiz-2019-yilinda-en-az-1736-isci-yasa>, Erişim: 25.08.2020.
29. Hunter E, Price DA, Murphy E, et al. First experience of COVID-19 screening of health-care workers in England. Lancet Lancet 2020; published online April 22. İnternet: [http:// dx.doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30970-3](http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30970-3), Erişim: 09.09.2020.
30. Çelebi G, Pişkin N, Bekleviç AC et al. Specific risk factors for SARS-CoV-2 transmission among health care workers in a university hospital. Am J Infect Control 2020 Aug 6, doi: 10.1016/j.ajic.2020.07.039.
31. Alkurt G, Murt A, Aydın Z. et al. Seroprevalence of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) Among Health Care Workers from Three Pandemic Hospitals of Turkey. medRxiv, 2020. doi: <https://doi.org/10.1101/2020.08.19.20178095>.
32. HÜTF Enfeksiyon Kontrol Komitesi, Ankara, 2020.